

Ny kommunestruktur – Større kommuner er én løsning

Året 1964 var toppåret for kommunesammen-
slåinger i det som Jan Tore Sanner kaller ”den
forrige kommunereformen”. I det året ble hver
fjerde kommune borte, slått sammen med en
nabokommune. Det er 50 år siden. Siden har det
ikke skjedd store endringer i kommunegrensene.
Noen bynære kommuner er blitt del av en by,
men vi har fortsatt 428 kommuner i Norge. I
1995 fattet Stortinget også det såkalte ”frivillig-
hetsvedtaket”. Ingen kommuner skulle etter dette
slås sammen mot innbyggernes vilje.

Mye har forandret seg siden 1964 som gjør
det aktuelt å se på kommunestrukturen med nye
øyne. Ta infrastrukturen av veier som eksempel.
Av de ca. 70 veitunnelene i Norge som er mer
enn tre km lange er det bare en av de ”korteste”
som ble åpnet før 1964. Her er mange vinter-
stengte fjelloverganger og farlige veistrekninger
blitt borte og mange kommuner koplet tettere
sammen. Av de ca. 20 broene som er mer enn én
kilometer lange er det bare én som var åpnet i
1964. Også her er lange kronglete reiser langs
svingete fjordarmer blitt borte. Veiene mellom
broene og tunnelene er selvsagt blitt rettere og
bredere og raskere å ta seg fram langs. Det er
kortere reisevei mellom rådhusene i kommune-
Norge i dag enn i 1964.

Hva så med vannforsyning og avløp? Første
årgang av VANN kom i 1966. Da ventet man på
”Lov om vannforurensing” til erstatning for
bestemmelser i Vassdragsloven fra 1940. Vass-
dragslovens bestemmelser dekket ikke foruren-
ning i sjø, i fjorder og kyststrøk. I VANN nr. 2
fra 1966 har Olav Skulberg gitt en situasjonsrap-
port. Om kloakkavløp fra husholdninger skrev

Skulberg at det fremdeles er ”uvanlig å finne
tilfredsstillende kloakkanlegg med renseinnret-
ninger og utledningsanordninger til resipien-
tene”. Om avfallshåndteringen skrev han at ”det
er vanlig i landet vårt å benytte nærmeste bekk
eller elv som tømme plass for søppel”. I utkastet
til den nye loven var det foreslått etablering av et
tilsynsorgan. Noe slikt hadde man ikke.

Til sammen har norske kommuner 1100
vannverk og 2700 avløpsanlegg. Gjenanskaf-
felses- verdien for vann- og avløpsanlegg, når vi
også tar med private anlegg, er samlet på nivå
med et norsk statsbudsjett. Etterslepet i vedlike-
holdet av anleggene er beregnet til 200 milliar-
der kroner. Med fastlåste kommunegrenser har
man funnet andre løsninger når kompliserte og
grenseovergrepene oppgaver knyttet til for
eksempel vannforsyning og avløp skulle løses. I
2013 var det ifølge KS 850 formelle kommune-
samarbeid i Norge. Gjennomsnittskommunene
var involvert i 11 interkommunale samarbeid.
Man snakker om vertskommunesamarbeid,
interkommunale samarbeid med egne styrever,
interkommunale selskaper og interkommunale
aksjeselskaper, ca 200 av hvert slag. Slikt samar-
beid er viktig når man skal rekruttere og utvikle
kompetanse for krevende kommunale oppgaver.
Vannforsyning, avløp og renovasjon, brann- og
redningstjenester er viktige samarbeidsområder
for mange kommuner.

I 2014 er kommunene ansvarlige for å reali-
sere ”0-utslippssamfunnet” gjennom å tilrette-
legge for fornuftig nærings- og boligutbygging,
”grønn infrastruktur” for lokal transport, vann-
forsyning, avløps- og avfallshåndtering. Ansva-

ret for utvikling av klimaforebyggende tiltak og krisehåndtering hviler også i betydelig grad på kommunene. Oppgavene er sammensatte og komplekse. Det er behov for robuste, flerfaglige kommunale kompetansemiljøer for å takle disse oppgavene. Til tross for omfattende interkommunalt samarbeid møter særlig små kommuner

utfordringer her. Større kommuner kan være en løsning for å sikre nødvendig og tilstrekkelig kompetanse. I Norsk vannforening vil vi følge utviklingen i kommune-Norge nøye.

Norsk vannforening

Det er først
når brønnen er tom,
man skjønner
verdien av vann

Design, Fetter Wang